

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ  
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА СТРАХУВАННЯ

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Декан економічного факультету

А.В. Череп

«\_\_\_» \_\_\_\_\_ 2020 р.

**ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра

очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти  
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

освітньо-професійна програма «Фінанси і кредит»

**Укладач:** Бугай Володимир Зіновійович, к.е.н., професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Обговорено та ухвалено  
на засіданні кафедри фінансів, банківської  
справи та страхування  
Протокол № 1 від “25” 08 2020\_  
р.  
Завідувач кафедри \_\_\_\_\_ А.П. Кущик

Погоджено  
з навчально-методичним відділом

\_\_\_\_\_  
(підпис)  
(ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою  
економічного факультету  
Протокол № \_\_\_\_\_ від “29” 08 2020\_  
р.  
Голова науково-методичної ради факультету  
\_\_\_\_\_ І.І. Колобердянко

Погоджено з навчальною лабораторією  
інформаційного забезпечення освітнього  
процесу

\_\_\_\_\_  
(підпис)  
(ініціали, прізвище)

2020 рік

## 1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
<b>Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти</b>	<b>Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі</b>	<b>Характеристика навчальної дисципліни</b>	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
<b>Галузь знань 07 – Управління та адміністрування</b>	Кількість кредитів – 3	<b>Обов’язкова</b>	
<b>Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»</b>	Загальна кількість годин – 90	<b>Цикл дисциплін Фахова</b>	
		<b>Семестр:</b>	
		7-й	8 -й
<b>Освітньо-професійна програма «Фінанси і кредит»</b>	*Змістових модулів – 4	<b>Лекції</b>	
		32 год.	4 год.
		<b>Практичні</b>	
		16 год.	4 год.
		<b>Самостійна робота</b>	
		42 год.	82 год.
<b>Рівень вищої освіти: бакалаврський</b>	Кількість поточних контрольних заходів – 4	<b>Вид підсумкового семестрового контролю: екзамен</b>	

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

**Метою** вивчення навчальної дисципліни «Фінансове планування» є формування у майбутніх фахівців системних знань і розуміння концептуальних основ фінансового планування, теорії і практики планування фінансової діяльності підприємства, прогнозування результатів його роботи, планування фінансових потреб і формування фінансових ресурсів, складання фінансових планів; набуття навичок самостійної роботи щодо засвоєння навчального матеріалу стосовно методів управління фінансами в сучасних умовах. Це необхідно майбутньому фахівцю, для об’єктивного оцінювання фінансового стану підприємства і розробляти план дій щодо оптимізації фінансової діяльності підприємства.

**Основними завданням вивчення** дисципліни є засвоєння сутності та методологічних основ фінансового планування підприємства, оволодіння методикою планування потреби у фінансових ресурсах та джерелах їх забезпечення, засвоєння інструментів збалансованого управління грошовими потоками, прибутком, інвестиціями, активами; опанування технології розроблення операційних та фінансових бюджетів підприємства на плановий період.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
<p>У результаті вивчення дисципліни студенти повинні</p> <p><b>Знати:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- основні завдання, які вирішуються в процесі планування системи фінансового управління підприємством;</li> <li>- технологію аналізу і планування грошових потоків підприємства;</li> <li>- теоретичні засади та методологію стратегічного, поточного, оперативного фінансового планування та прогнозування ;</li> <li>- методи ув'язування потреби і можливих джерел капіталу.</li> </ul> <p>У результаті вивчення дисципліни студенти повинні</p> <p><b>Уміти:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- оцінювати якість управління підприємством на основі аналізу його фінансових результатів, грошових потоків і фінансового стану в цілому;</li> <li>- систематизувати та планувати доходи і витрати підприємства;</li> <li>- проводити операційний аналіз та планувати прибуток;</li> <li>- планувати основні елементи оборотних активів;</li> <li>- оцінювати ефективність реалізації інвестиційних проектів та планувати капітальні вкладення;</li> <li>- складати бюджет витрат соціального спрямування;</li> <li>- розробляти бюджет підприємства в тому числі малого і державного;</li> <li>- складати оперативні фінансові плани.</li> </ul> <p>Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання (компетентностей):</p> <p><u>Універсальні компетентності:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- здатність здійснювати комплексні економічні і міждисциплінарні дослідження на основі цілісного системного наукового світогляду з використанням знань в області економічної науки, зокрема, в області фінансового планування.</li> </ul> <p><u>Загально-професійні компетентності:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- здатність збирати, обробляти, систематизувати та узагальнювати обсяг інформації про зміст та основні функції фінансового планування; особливості складання довгострокових і короткострокових фінансових планів, формування капітальних, поточних і оперативних бюджетів, вибір форм аналізу й контролю виконання фінансового плану щодо розроблення відповідних заходів.</li> </ul> <p><u>Спеціалізовано-професійні компетентності:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- здатність до критичного узагальнення та використання теоретичних понять та фактів для розв'язання конкретних задач в галузі фінансового планування;</li> <li>- володіння методологічними засадами, понятійно-категоріальним і термінологічним апаратом в галузі фінансового планування і вміння застосовувати їх в ході вивчення дисципліни;</li> <li>- знання та розуміння переваг та недоліків основних форм залучення фінансових ресурсів, особливостей складання бюджетів; здійснення вибору оптимальної форми фінансування підприємства; визначення оптимального типу фінансової політики; розрахунку рівня самофінансування; проведення аналізу і контролю виконання фінансових планів.</li> </ul>	<p>Лекції, практичні заняття, самостійна робота</p> <p>Поточний контроль (контрольні роботи, реферати, есе)</p> <p>Підсумковий контроль (залік, екзамен)</p>

### **Міждисциплінарні зв'язки**

Дисципліна «Фінансове планування» вивчається після таких курсів: «Економіка підприємства», «Статистика», «Бухгалтерський облік», «Фінанси підприємств» та інші.

Після вивчення курсу «Економіка підприємства» студенти повинні оволодіти теоретичними знаннями та практичними навичками стосовно формуванням і використанню власного і позичкового капіталу, трудових ресурсів, організаційної структури підприємства.

Вивчення курсу «Статистики» дає можливість студентам оволодіти методами обробки і аналізу фінансової інформації.

Вивчення курсу «Бухгалтерський облік» дозволяє оволодіти методикою формування фінансової інформації, складання фінансової звітності як інформаційної бази управління фінансами підприємств.

Після вивчення курсу «Фінанси підприємств» студенти повинні оволодіти знаннями з формування ефективних грошових відносин між суб'єктами господарювання в результаті їхньої господарської діяльності.

## **3. Програма навчальної дисципліни**

### **Змістовий модуль 1. Методологічні основи фінансового планування**

#### **Тема 1. Основи та методологічні засади фінансового планування та прогнозування**

Суть і необхідність фінансового планування. Характерні риси плану. Мета і завдання фінансового планування. Об'єкт фінансового планування. Суть і мета фінансового прогнозування. Відміни планування і прогнозування.

Принципи планування. Наукова обґрунтованість плану. Комплексність планування. Системність у плануванні. Орієнтація плану на соціальний і економічний розвиток підприємства. Оптимальність у плануванні. Визначення провідних ланок і напрямів. Взаємозв'язок поточних і перспективних планів. Координація й узгодженість планів.

Методи фінансового планування. Нормативний метод. Розрахунково-аналітичний метод. Метод оптимізації планових завдань. Балансовий метод. Економіко-математичне моделювання. Метод експертних оцінок.

Метод коефіцієнтів. Програмно-цільовий метод.

Види фінансових планів. Перспективний фінансовий план. Поточний фінансовий план. Оперативний фінансовий план.

#### **Тема 2. Довгострокове фінансове планування**

Перспективне фінансове планування. Прогнозний звіт про фінансові результати (про прибутки та збитки). Прогноз руху грошових коштів (баланс грошових потоків). Прогноз балансу підприємства. Фінансова стратегія. Мета фінансової стратегії. Основні завдання фінансової стратегії.

Процес формування фінансової стратегії підприємства. Визначення періоду реалізації стратегії. Аналіз факторів зовнішнього фінансового середовища підприємства. Формування стратегічної мети фінансової діяльності. Розробка фінансової політики підприємства. Розробка системи заходів щодо забезпечення реалізації фінансової стратегії. Оцінка ефективності розробленої фінансової стратегії.

Фінансова політика підприємства: податкова, цінова, амортизаційна, дивідендна. Основні чинники, що впливають на формування фінансової політики підприємства. Чинники мікроекономічного характеру (рівень цін на товари; конкурентне середовище підприємства; ринкова частка підприємства та його конкурентоспроможність). Чинники макроекономічного характеру (податкова політика; оплата праці; регулювання доходів та цін; кредитно-грошова політика; кон'юнктура ринків ресурсів та капіталів). Специфічні фінансові чинники (чинники часу, інфляція, ризики).

Бізнес-план підприємства. Функції бізнес-плану. Стадії розробки бізнес-плану. Початкова стадія. Підготовча стадія. Основна стадія. Структура, зміст та методика розробки бізнес-плану. Фінансовий розділ бізнес-плану.

### **Тема 3. Бізнес-планування**

Необхідність бізнес-планування на сучасному підприємстві. Бізнес-планування. Бізнес-план. Стратегічний план.

Мета і завдання бізнес-планування. Риси бізнес-плану. Розробка концепції бізнесу. Інструмент для оцінки діяльності фірми за визначений період. Засіб залучення коштів.

Принципи реалізації бізнес-плану: адекватність; цільовий характер; постійність; системність; науковість; оптимізації.

Структура і послідовність складання бізнес-плану. Підготовча стадія. Зовнішній аналіз. Внутрішній аналіз. Логіка розробки бізнес-плану. Дослідження ринку.

Фінансовий план як розділ бізнес-плану. Значення і зміст фінансового плану. Технологія розробки фінансового плану. Основні таблиці фінансового плану. Порівняльні показники оцінки фінансового стану підприємства, методика їх обчислення та форма подання результатів у бізнес-плані. Показники фінансової ефективності підприємницького проекту.

### **Змістовий модуль 2. Діагностика і планування фінансових ресурсів підприємства**

#### **Тема 4. Фінансова діагностика як передумова фінансового планування підприємства**

Фінансова діагностика. Принципи фінансової діагностики: аналіз результатів діяльності; комплексність; розумної достатності; порівнянності; часової погодженості; висновки і пропозиції.

Структура системи фінансової діагностики. Суб'єкти діагностики. Цілі діагностики. Технологія здійснення фінансової діагностики. Методи діагностики. Методика діагностики. Бізнес-індикатори. Функції діагностики.

Бізнес-індикатори в системі фінансової діагностики. Абсолютні індикатори. Відносні індикатори. Індикатори рентабельності. Індикатори ліквідності. Індикатори фінансової незалежності. Індикатори ділової активності.

Методи діагностики фінансового стану підприємства.

#### **Тема 5. Планування доходів, витрат і прибутку**

Необхідність планування прибутку. Доходи і витрати від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Інформаційна база для планування прибутку.

Методи планування прибутку. Метод прямого рахунку. Нормативний метод. Метод оптимізації. Метод експертних оцінок. Балансовий метод.

Планування операційних витрат. Витрати на виробництво продукції. Адміністративні витрати. Витрати на збут. Інші операційні витрати. Структура операційних витрат. Змінні витрати. Постійні витрати.

Планування прибутку підприємства. Розрахунок плану прибутку від операційної діяльності. Валовий дохід. Валовий прибуток.

Беззбитковість виробництва і реалізації продукції. Межа беззбитковості підприємства.

Планування чистого прибутку. Розподіл прибутку. Дивідендна політика. Реінвестований прибуток.

#### **Тема 6. Баланс грошових ресурсів**

Необхідність складання балансу грошових ресурсів. Оборотні виробничі засоби. Фонди обігу. Кругообіг оборотних коштів. Нормовані оборотні кошти. Поточні фінансові потреби грошових коштів та їх планування. Інформаційна база складання балансу грошових ресурсів.

Основні етапи складання балансу грошових ресурсів. Визначення планової потреби в оборотних коштах. Розрахунок нормативу власних оборотних коштів. Ув'язування планової потреби в оборотних коштах з наявними і реальними до залучення в оборот коштами.

Планування оборотних коштів. Мета планування оборотних коштів. Методи розрахунку потреби в оборотних коштах. Метод прямого рахунку. Метод коефіцієнтів. Дослідно-статистичний метод.

Норма оборотних коштів. Норматив оборотних коштів. Робочий капітал. Планування потреби в робочому капіталі.

Баланс грошових ресурсів і його складання.

### **Тема 7. Баланс капітальних вкладень**

Необхідність складання балансу капітальних вкладень. Мета складання балансу капітальних вкладень Інформаційна база складання балансу капітальних вкладень. Внутрішня інформаційна база складання балансу капітальних вкладень. Зовнішня інформаційна база складання балансу капітальних вкладень.

Джерела фінансування капітальних вкладень. Власні фінансові ресурси. Кошти, отримані від органів страхування у вигляді відшкодування втрат основних фондів. Позикові кошти інвесторів, отримані від засновників і учасників підприємства. Кошти, отримані від реалізації основних засобів та іншого майна, що не використовується. Цільові вклади членів трудового колективу підприємства. Довгострокові позики банку. Кошти іноземних інвесторів.

Амортизаційні відрахування. Методи нарахування амортизації: прямолінійний; зменшення залишкової вартості; прискореного зменшення вартості; кумулятивний; виробничий.

Баланс капітальних вкладень на плановий період. План фінансування капітальних витрат.

### **Змістовий модуль 3. Бюджет підприємства**

#### **Тема 8. Прогнозний баланс активів і пасивів підприємства**

Мета складання прогнозного балансу. Завдання складання прогнозного балансу. Узагальнення очікуваних змін в активі та пасиві балансу внаслідок виконання бізнес-плану. Оцінка ймовірного фінансового стану підприємства на кінець планового періоду. Вживання заходів щодо забезпечення підприємству передумов фінансової стабільності (фінансової стійкості, платоспроможності, кредитоспроможності та ліквідності боргових зобов'язань).

Інформаційна база складання прогнозного балансу активів і пасивів підприємства.

Основні етапи складання прогнозного балансу. Методичні підходи до визначення очікуваної величини основних статей активу та пасиву балансу.

Пов'язування статей активу і пасиву прогнозного балансу. Ресурсне забезпечення формування прогнозних активів. Критична оцінка прогнозних даних балансу. Коригування показників фінансового плану в цілях забезпечення підприємству фінансової стійкості та фінансової стабільності.

Взаємозв'язок між розділами активу і пасиву балансу підприємства за напрямками використання капіталу.

Вертикальний і горизонтальний аналіз прогнозного балансу активів і пасивів підприємства. Аналіз структурних змін в активі і пасиві балансу. Оцінка фінансового стану підприємства.

#### **Тема 9. Оперативне фінансове планування підприємств**

Оперативне фінансове планування. Грошовий потік. Додатний грошовий потік. Від'ємний грошовий потік. Грошові потоки від операційної діяльності. Грошові потоки від інвестиційної діяльності. Грошові потоки від фінансової діяльності. Баланс грошових потоків. Мета складання балансу грошових потоків. Інформаційна база складання балансу грошових потоків. Процес складання балансу грошових потоків.

Платіжний календар. Календар інкасації грошового виторгу. Календар (графік) формування виробничих запасів. Календар (графік) реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Календар інкасації дебіторської заборгованості. Календар операційних витрат. Календар реалізації програми реальних інвестицій. Календар реалізації програми соціальних заходів.

Визначення часових інтервалів планового періоду підпорядковується руху грошових потоків та ймовірності їх прогнозування. Розрахунок очікуваних грошових надходжень і платежів за періодами. Ув'язування додатних і від'ємних грошових потоків.

#### **Тема 10. Бюджетне планування**

Бюджет. Бюджетне планування. Мета і завдання бюджетного планування. Роль бюджетів у прийнятті фінансових рішень. Види і зміст бюджетів. Генеральний (зведений) бюджет.

Операційні бюджети. Бюджет продажу. Бюджет виробництва. Бюджет прямих матеріальних витрат. Бюджет прямих витрат на оплату праці. Бюджет виробничих накладних витрат. Бюджет собівартості готової продукції. Бюджет витрат на збут. Бюджет адміністративних витрат. Бюджетний звіт про прибуток.

Фінансові бюджети. Бюджет капітальних інвестицій. Бюджет грошових коштів. Бюджетний баланс.

Керівництво з бюджетування. Бюджетний комітет. Бюджетний період. Безперервне бюджетування. Бюджетування через прирощення. Бюджетування з «нуля». Технологія складання бюджету підприємства.

Бюджетний контроль. Звіт про виконання бюджету. Аналіз відхилень. Гнучкий бюджет. Статичний бюджет. Управління за відхиленнями.

## Змістовий модуль 4. Контроль і аналіз виконання фінансового плану

### Тема 11. Кошториси використання коштів соціального спрямування

Соціальна політика власників підприємства. Політика оплати праці. Премії, матеріальна допомога, забезпечення житлом. Підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації кадрів. Мета соціальної політики.

Джерела формування коштів соціального спрямування: чистий дохід; валовий прибуток; чистий прибуток. Розподіл чистого прибутку. Дивідендна політика підприємства.

Фонди соціального стимулювання. Система матеріального заохочення.

Кошториси використання коштів соціального спрямування. Мета складання кошторисів. Структура кошторисів. Напрями використання коштів соціального спрямування. Методи складання кошторису. Баланс використання коштів соціального спрямування.

### Тема 12. Контроль і аналіз виконання фінансового плану

Фінансовий контроль. Мета і завдання фінансового контролю. Контроль надходження і витрачання грошових доходів. Оперативний контроль. Підсумковий контроль. Контроль фінансових результатів. Аналіз витрат на виробництво і реалізацію продукції. Інформаційне забезпечення фінансового контролю.

Контроль за формуванням, розміщенням і використанням капіталу. Аналіз структури активів. Аналіз структури пасивів. Аналіз структури розміщення власного капіталу.

Аналіз і оцінка ефективності використання інвестицій в необоротні активи. Аналіз стану й ефективності використання оборотних активів.

Аналіз і оцінка відхилень від прогнозованих показників за фінансовим планом.

## 4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні заняття, год.		Семінарські/ Практичні /Лабораторні заняття, год		о/д ф.	з/дис т ф.	Теор зав-ня, к-ть балів	Практ зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/дис ф.	о/д ф.	з/дис т ф.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	22	12	8	2	4	2	10	18	5	10	15
2	22	12	8	2	4	2	10	18	5	10	15
3	23	14	10	-	4	-	9	23	5	10	15
4	23	10	6	-	4	-	13	23	5	10	15
Усього за змістові	90	48	32	4	16	4	72	82	20	40	60

модулі											
Підсумковий семестровий контроль екзамен	30						30	30			40
Загалом	90								100		

#### 5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Основи та методологічні засади фінансового планування та прогнозування	2	2
	Довгострокове фінансове планування	4	2
	Бізнес-планування	2	
2	Фінансова діагностика як передумова фінансового планування	2	-
	Планування доходів, витрат і прибутку	2	-
	Баланс грошових ресурсів	2	
	Баланс капітальних вкладень	2	
3	Прогнозний баланс активів і пасивів підприємства	4	-
	Оперативне фінансове планування підприємства	2	-
	Бюджетне планування	4	
4	Кошториси використання коштів соціального спрямування	2	-
	Контроль і аналіз виконання фінансового плану	4	-
Разом		32	4

#### 6. Теми практичних (семінарських/лабораторних) занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Основи та методологічні засади фінансового планування та прогнозування	2	2
	Довгострокове фінансове планування	2	2
2	Планування доходів, витрат і прибутку	2	-
	Баланс грошових ресурсів	2	-
3	Прогнозний баланс активів і пасивів підприємства	2	-
	Бюджетне планування	2	-
4	Кошториси використання коштів соціального спрямування	2	-
	Контроль і аналіз виконання фінансового плану	2	-
Разом		16	4



### 7. Види і зміст поточних контрольних заходів \*

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання**	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Теоретичне завдання -	Питання для підготовки: 1. Роль фінансового планування в життєдіяльності підприємства. 2. Види фінансових планів. 3. Взаємозв'язок довгострокових і поточних фінансових планів. 4. Методи фінансового прогнозування. 5. Роль бізнес-планування в життєдіяльності підприємства. 6. Фінансовий розділ бізнес-плану як основа фінансового планування.	<a href="https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=7663">https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=7663</a>	5
	Практичне завдання -	Написати есе на тему: «Роль фінансового планування і прогнозування в сучасних умовах господарювання» Вимоги до виконання та оформлення:*		10
2	Теоретичне завдання -	Питання для підготовки: 1. Роль фінансової діагностики в прийнятті фінансових рішень. 2. Бізнес-індикатори в системі фінансової діагностики. 3. Методи планування прибутку. 4. Планування потреби в оборотних коштах. 5. Джерела формування інвестиційних ресурсів.		5
	Практичне завдання -	<i>Задача 1.</i> Визначити обсяг реалізації продукції підприємства «Олімп» в поточному кварталі, якщо: 1) загальний період операційного циклу підприємства складає 38 днів; 2) середня сума запасів сировини, матеріалів та готової продукції дорівнює 35 200 грн.; 3) середній залишок грошових коштів на підприємстві складає 4 800 грн.; 4) дебіторська заборгованість за звітний квартал здійснила 5 оборотів. <i>Задача 2.</i> Як зміна обсягу реалізації на підприємстві ЗАТ «ВКГ-БУК-БУД» у поточному році відносно минулого вплине на розмір прибутку від реалізації продукції, якщо: 1) у минулому році виручка від реалізації продукції основного виду діяльності (з ПДВ) склала 67 350 тис грн; 2) витрати на виробництво та реалізацію продукції розподілялися так: 2.1) витрати на основні матеріали - 24 082 тис грн;		10

		<p>2.2) сума сплачених платежів за енергоносії – 110 тис грн;</p> <p>2.3) заробітна плата основних робітників з нарахуваннями – 10 495 тис грн. Заробітна плата з нарахуваннями адміністративного персоналу – 1200 тис грн;</p> <p>2.4) транспортні витрати - 1 351 тис грн;</p> <p>2.5) адміністративні витрати - 270 тис грн;</p> <p>2.6) амортизація основних засобів та нематеріальних активів - 2 541 тис грн;</p> <p>2.7) орендна плата - 515 тис грн;</p> <p>3) у звітному році очікується надходження на рахунки підприємства виручки від реалізації в розмірі 78 126 тис грн.</p> <p>Вимоги до виконання та оформлення:**</p>		
3	Теоретичне завдання -	<p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Роль оперативного фінансового планування у життєдіяльності підприємства.</li> <li>2. Методика складання балансу грошових потоків.</li> <li>3. Платіжний календар як основа оперативного фінансового планування.</li> <li>4. Роль прогнозного балансу у фінансовому плануванні.</li> <li>5. Етапи складання прогнозного балансу активів і пасивів</li> <li>6. Операційні бюджети та методика їх складання.</li> <li>7. Фінансові бюджети та методика їх складання.</li> <li>8. Гнучкі бюджети та їх використання у бюджетуванні.</li> </ol>		5
	Практичне завдання	<p><i>Задача 1.</i> Визначте джерела фінансування приросту нормативу оборотних коштів підприємства за звітний квартал на основі даних:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- приріст сукупної потреби в оборотних коштах за звітний квартал складає 2,5 тис грн;</li> <li>- фонд заробітної плати на початок звітного кварталу – 78 тис грн;</li> <li>- фонд заробітної плати на кінець кварталу - 94 тис грн;</li> <li>- норма виплати заробітної плати (50% періоду між датами нарахування і виплати заробітної плати) - 6 днів;</li> <li>- прибуток, що залишився в розпорядженні підприємства у звітному кварталі — 8,6 тис грн.</li> </ul> <p><i>Задача 2.</i> Обчислити і скласти графік грошових надходжень за поставлену продукцію у вказані періоди за таких умов. Підприємство здійснює реалізацію 80% своєї продукції на умовах відстрочки платежу, в тому числі 90% угод – на 30 днів після виставлення рахунків і на 10 % угод – на 60 днів.</p> <p>20% продукції реалізується з негайною оплатою. За рік обсяг реалізації склав 8 млн. грн. за таким графіком: січень-лютий – 15%; березень-квітень – 10%; травень-червень – 15%; липень-серпень – 20%; вересень-жовтень – 25%; листопад-грудень – 15%.</p> <p>Вимоги до виконання та оформлення:**</p>		10

4	Теоретичне завдання -	<p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Економічна суть соціально орієнтованої діяльності підприємства.</li> <li>2. Основні напрями використання чистого прибутку.</li> <li>3. Зарубіжний досвід соціально орієнтованої діяльності корпорацій</li> <li>4. Контроль за надходженням і використанням грошових доходів.</li> <li>5. Контроль за формуванням, розміщенням і використанням капіталу.</li> <li>6. Аналіз і оцінка відхилень від прогнозованих показників за фінансовим планом.</li> </ol>		5
	Практичне завдання -	<p><i>Задача 1.</i> Підприємство "Альфа" планує на III квартал 2020 р. такі показники витрачання та надходження коштів: доход від реалізації готової продукції – 800 тис грн; придбання основних матеріалів – 70 тис грн; витрати на заробітну плату – 120 тис грн; витрати на перевезення готової продукції – 140 тис. грн.; витрати на проведення рекламних заходів – 230 тис. грн.; витрати на будівництво нового цеху – 110 тис грн; витрати на закупівлю нового устаткування – 250 тис грн; доход від реалізації старого обладнання – 65 тис грн; витрати на сплату податків – 125 тис грн; отримано довгостроковий кредит – 400 тис. грн.; ставка відсотка – 15% річних.</p> <p>Складіть поточний бюджет підприємства на IV квартал 2020 р.</p> <p><i>Задача 2.</i> Визначити планову потребу в капіталі новостворюваного підприємства, якщо прогнозні розрахунки дають таку інформацію:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Затрати, пов'язані із заснуванням підприємства, — 5 тис грн.</li> <li>2. Первісна вартість необхідної для виробництва планового обсягу продукції виробничої споруди — 1 млн грн.</li> <li>3. Придбання машин та обладнання — 500 тис грн.</li> <li>4. Щоденні виплати на закупку сировини та матеріалів — 6 тис грн.</li> <li>5. Середньоденні затрати на утримання персоналу — 10 тис. грн.</li> <li>6. Середньоденні затрати за іншими видами елементів затрат — 3 тис. грн.</li> <li>7. Середній період з моменту оплати вартості сировини та матеріалів до запуску їх у виробництво — 7 днів.</li> <li>8. Тривалість виробничого циклу — 3 дні.</li> <li>9. Середній термін зберігання готової продукції на складі — 5 днів.</li> <li>10. Збут готової продукції здійснюється з відстрочкою платежу у 10 днів.</li> </ol> <p>Вимоги до виконання та оформлення:**</p>		10
Усього за змістові модулі контр. заходів	Разом			60

### 8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
<b>Екзамен</b>	Теоретичне завдання	<p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Суть, мета та завдання фінансового планування та прогнозування.</li> <li>2. Основні принципи фінансового планування.</li> <li>3. Види фінансових планів.</li> <li>4. Перспективне фінансове планування.</li> <li>5. Поточне фінансове планування.</li> <li>6. Оперативне фінансове планування.</li> <li>7. Платіжний календар.</li> <li>8. Методи фінансового планування.</li> <li>9. Форма і зміст фінансового плану.</li> <li>10. Основи процесу розробки фінансових планів.</li> <li>11. Поняття перспективного та стратегічного фінансового планування.</li> <li>12. Мета і завдання фінансової стратегії підприємства.</li> <li>13. Фінансова політика підприємства.</li> <li>14. Функції та призначення бізнес-планів.</li> <li>15. Необхідність планування прибутку.</li> <li>16. Методи планування прибутку.</li> <li>17. . Етапи планування прибутку.</li> <li>18. Планування операційних витрат.</li> <li>19. Точка беззбитковості виробництва і реалізації продукції.</li> <li>20. Методика складання балансу грошових ресурсів.</li> <li>21. Планування оборотних коштів підприємства.</li> <li>22. Розрахунок нормативу власних оборотних коштів.</li> <li>23. Основні елементи прогнозованих капітальних вкладень.</li> <li>24. Внутрішня та зовнішня інформаційні бази складання балансу капітальних вкладень.</li> <li>25. Баланс капітальних вкладень на плановий період.</li> </ol>		<p>До 10 балів за одне питання</p> <p>2×10=20</p>

		<p>26. Соціальна політика підприємства.</p> <p>16. Основні джерела коштів соціального спрямування на підприємстві.</p> <p>27. Чистий прибуток як одне із основних джерел для забезпечення соціальної діяльності підприємства.</p> <p>28. Напрями використання коштів соціального спрямування.</p> <p>29. Методика складання кошторисів використання коштів соціального спрямування</p> <p>30. Необхідність, мета та завдання складання прогнозного балансу</p> <p>31. Етапи складання прогнозного балансу.</p> <p>32. Методичні підходи до визначення очікуваної величини основних статей активу та пасиву балансу.</p> <p>33. Взаємозв'язок між розділами активу і пасиву балансу підприємства за напрямками використання капіталу.</p> <p>34. Вертикальний та горизонтальний аналіз прогнозного балансу активів.</p> <p>35. Суть і значення оперативного фінансового планування.</p> <p>36. Призначення балансу грошових потоків.</p> <p>37. Інформаційна база складання балансу грошових потоків підприємства.</p> <p>38. Етапи складання балансу грошових потоків.</p> <p>39. Взаємозв'язок балансу грошових потоків з основними розділами поточного фінансового плану.</p> <p>40. Місце фінансового контролю в управлінні фінансами.</p> <p>41. Інформаційне забезпечення фінансового контролю.</p> <p>42. Завдання і зміст контролю виконання фінансового плану.</p> <p>43. Оперативний та підсумковий контроль фінансового плану.</p> <p>44. Послідовність контролю за формуванням, розміщенням і використанням капіталу.</p> <p>45. Аналіз використання оборотних коштів.</p> <p>46. Завдання і зміст фінансового контролю.</p> <p>47. Контроль за надходженнями і використанням грошових доходів.</p> <p>48. Контроль за формуванням, розміщенням і використанням капіталу.</p> <p>49. Аналіз і оцінка відхилень від прогнозованих показників за фінансовим планом.</p> <p>50. Основні показники оцінки фінансового стану підприємства.</p>		
	<p>Практичне завдання</p>	<p><b>Задчі до теми</b>  <b>Задча 1.</b> Визначити обсяг реалізації продукції підприємства «Олімп» в поточному кварталі, якщо:  1) загальний період операційного циклу підприємства складає 38 днів;  2) середня сума запасів сировини, матеріалів та готової продукції дорівнює 35 200 грн.;</p>		<p>До 20 балів за 1 задачу   1×20 = 20</p>

		<p>3) середній залишок грошових коштів на підприємстві складає 4 800 грн.;</p> <p>4) дебіторська заборгованість за звітний квартал здійснила 5 оборотів.</p> <p><b>Задача 2.</b> Обсяг реалізації продукції підприємства – 400 млн. грн. Прогнозований рівень на наступний рік – 480 млн. грн. Визначити додаткову потребу у фінансуванні, якщо відомі такі дані з балансу підприємства (млн. грн.):</p> <p>Основні засоби – 40, грошові кошти та їх еквіваленти – 60, у національній валюті – 26,3, баланс – 126,3., статутний капітал – 40, резервний капітал – 10, нерозподілений прибуток – 10,3, довгострокові кредити банків – 26, короткострокові кредити банків – 40, баланс – 126,3. Будемо вважати, що нерозподілений на дивіденди прибуток спрямовується на поповнення резервного капіталу. Норма дивіденду – 40%, прибуток в обсязі продаж – 4,3%. Скласти прогнозний баланс.</p> <p><b>Задача 3.</b> Обчислити і скласти графік грошових надходжень за поставлену продукцію у вказані періоди за таких умов. Підприємство здійснює реалізацію 80% своєї продукції на умовах відстрочки платежу, в тому числі 90% угод – на 30 днів після виставлення рахунків і на 10 % угод – на 60 днів.</p> <p>20% продукції реалізується з негайною оплатою. За рік обсяг реалізації склав 8 млн. грн. за таким графіком: січень-лютий – 15%; березень-квітень – 10%; травень-червень – 15%; липень-серпень – 20%; вересень-жовтень – 25%; листопад-грудень – 15%.</p> <p><b>Задача 4.</b> Капітал Пат «Запоріжжя» становить 1 млн грн. Коефіцієнт заборгованості — 0,25. Вартість залучення позичкового капіталу -5 %; вартість обслуговування власного капіталу (рентабельність власного капіталу) 15 %. В рамках існуючої стратегії розвитку підприємство планує здійснити додаткові інвестиції.</p> <p>З метою зменшення вартості капіталу підприємства фінансовим менеджером була внесена пропозиція щодо збільшення частки позичок у структурі капіталу до 50 % шляхом залучення додаткових кредитних ресурсів.</p> <p>Оцінити доцільність фінансування інвестицій за рахунок додаткових позичок та підвищення ризику структури капіталу з погляду зменшення середньозваженої вартості капіталу підприємства, якщо ставка податку на прибуток підприємства дорівнює 23 %.</p> <p><b>Задача 5.</b> Підприємство "Альфа" планує на III квартал 2019 р. такі показники витрачання та надходження коштів: дохід від реалізації готової продукції – 800 тис. грн.; придбання основних матеріалів – 70 тис. грн.; витрати на заробітну плату – 120 тис. грн.; витрати на перевезення готової продукції – 140 тис. грн.; витрати на проведення рекламних заходів – 230 тис. грн.; витрати на будівництво нового цеху – 110 тис. грн.; витрати на закупівлю нового устаткування – 250 тис. грн.; дохід від реалізації старого обладнання – 65 тис. грн.; витрати на сплату податків – 125 тис. грн.; отримано довгостроковий кредит – 400 тис. грн.; ставка відсотка – 15% річних.</p>		
--	--	---	--	--

		<p>Складіть поточний бюджет підприємства на IV квартал 2019 р.</p> <p><b>Задача 6.</b> Обсяг реалізації продукції підприємства – 400 млн. грн. Прогнозований рівень на наступний рік – 480 млн. грн. Визначити додаткову потребу у фінансуванні, якщо відомі такі дані з балансу підприємства (млн. грн.):</p> <p>Основні засоби – 40, грошові кошти та їх еквіваленти – 60, у національній валюті – 26,3, баланс – 126,3, статутний капітал – 40, резервний капітал – 10, нерозподілений прибуток – 10,3, довгострокові кредити банків – 26, короткострокові кредити банків – 40, баланс – 126,3. Будемо вважати, що нерозподілений на дивіденди прибуток спрямовується на поповнення резервного капіталу. Норма дивіденду – 40%, прибуток в обсязі продаж – 4,3%. Скласти прогнозний баланс.</p>		
Усього за підсумковий семестровий контроль				<b>40</b>

## Література

### Основна

1. Біла О.Г. Фінансове планування і прогнозування : навч. посіб. Львів : Компакт -ЛВ, 2015. 312 с.
2. Білик М. Д., Беялов Т. Є. Фінансове планування на підприємстві : навчальний посібник. Київ : ПанТот, 2015. 436 с.
3. Бочаров В. В. Комерційне бюджетування. СПб. : Пітер, 2016. 368 с.
4. Кузьмін А. Е., Мельник А. Г. Бюджетування на підприємстві : навч. посіб. Київ : Кондор, 2018. 312 с.
5. Орлов А. А. Планування діяльності промислового підприємства : підручник. Київ : Скарби, 2014. 336 с.

### Додаткова

6. Багацька К. В. Фінансове планування як складова фінансового механізму підприємств//Удосконалення фінансового механізму системи АПК в умовах активізації глобалізаційних процесів : колективна монографія. Київ : Магнолія, 2015. С. 23 – 40.
7. Буряк П. Ю., Чалапко Л. Д. Фінансове планування у забезпеченні фінансової безпеки на підприємствах. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Київ (Україна), 2014. С. 112 – 115.
8. Білик М.Д. Фінансове планування на підприємстві в сучасних умовах. *Фінанси України*, 2017р. №4. С. 133-138.
9. Бланк І.О., Ситник Г.В. Планування грошових потоків підприємства. *Вісний КНТЕУ*. 2016. №5. С. 31-44.
10. Каламбет С. В., Остимчук Г. В. Сутність ефективності фінансового планування на підприємстві. *Економічна наука*. Київ (Україна), 2015. С. 84 – 87.
11. Кравченко О.О. Фінансове планування на основі сценарних прогнозів на залізничному транспорті: теорія і практика : монографія. Дніпропетровськ: ДТЕТУТ, 2013. 300 с.
12. Львіцина С.А. Фінансове планування на будівельному підприємстві. *Ефективна економіка*. № 10, 2010. С. 34 – 40.
13. Оверчук А.В. Теоретичні аспекти фінансового планування. *Вісник ЖДТУ*. 2014. № 1. (67) С. 99-105.
14. Основи бюджетування: навч. посіб. Білик М.Д. та ін.; за ред. М.Д. Білик, Київ : ЦУЛ, 2009. 454 с.
15. Бугай В.З. , Горбунова А.В. Фінансове управління і планування підприємства. Методичні рекомендації до самостійної роботи для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра напряму підготовки «Фінанси і кредит». Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 53 с.
14. Brigham Z. *Fundamentals of Financial Management*. The Dryden Press. 2015.
15. Maital, Shlomo. *Executive economics*. Macmilan, 2016.

### Інформаційні джерела

16. Огляд основних програмних продуктів фінансового планування. URL: [http://www.profiz.ru/se/7\\_2008/programmu\\_dlya\\_planirovan/](http://www.profiz.ru/se/7_2008/programmu_dlya_planirovan/)
17. Проблеми фінансового планування та бюджетування. URL: <http://intkonf.org/malik-iv-pavlova-ki-problemi-finansovogo-planuvannya-ta-byudzhetuвання/>
18. План дій постановки внутрішньофірмового бюджетування. URL: [http://www.elitarium.ru/postanovka\\_bjudzhetirovanija/](http://www.elitarium.ru/postanovka_bjudzhetirovanija/)
19. Постанова системи бюджетування на підприємстві. [URL: <http://www.finman.ru/articles/2004/4/2305.html>
20. Різновиди планів та їх комплекси. URL: <http://buklib.net/books/23414/>
21. Про затвердження Порядку складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки: затв. наказом М-ва економічного розвитку і торгівлі України від 02.03.2015 №205. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0300-15>
22. Методичні рекомендації щодо складання стратегічних планів підприємствами державного сектору. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України: веб-сайт. URL:



<http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=e00a8048-3758-4996-9c9a-dfdcfbe8a684&title=Dokumenti>

23. Офіційний сайт Міністерства фінансів України URL: <http://www.minfin.gov.ua/>.

24. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі. URL: <http://me.gov.ua>

25. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. URL: <http://sfs.gov.ua/>.